

شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای ارزیابی عملکرد معلمان تربیت بدنی به روش تحلیل

سلسله مراتبی

سیده عدرا میرکازمی^۱، مهدیه حسین علیانی^۲، محمد کشتی‌دار^۳

۱. استادیار مدیریت و برنامه‌ریزی ورزشی دانشگاه بیرجند*

۲. کارشناس ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه بیرجند

۳. دانشیار مدیریت و برنامه‌ریزی دانشگاه بیرجند

تاریخ دریافت: ۹۱/۰۵/۰۱

تاریخ پذیرش: ۹۲/۰۳/۲۵

چکیده

با توجه به نقش مهم معلم تربیت‌بدنی در تحقق اهداف تعلیم و تربیت و اهمیت ارزیابی به عنوان جزء لا ینفک تعلیم و تربیت، این پژوهش با هدف شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای ارزیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی انجام گرفته است. روش پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی است. جامعه پژوهش، شامل کلیه خبرگان امر ورزش مدارس می‌باشد که از روش‌های غیر تصادفی و به شکل هدفمند، تعداد ۳۴ نفر جهت شناسایی معیارها و تعداد ۲۵ نفر جهت اولویت‌بندی، به روش تحلیل سلسله مراتبی بر اساس میزان تجربه کاری و مدرک تحصیلی به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل دو پرسش‌نامه محقق‌ساخته بود که روایی آن‌ها توسط گروهی از اساتید و متخصصین و اعتبار آن در پرسش‌نامه اول توسط آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/78$) تایید و در پرسش‌نامه دوم، عدم وجود ناسازگاری در پاسخ‌ها دلیل بر اعتبار آن بود ($CR < 0/1$). تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (ضریب کندال) و داده‌های حاصل از پرسش‌نامه مقایسات زوجی (AHP) با استفاده از نرم‌افزار Expert Choice انجام گرفت. نتایج حاصل از اجماع نظر خبرگان، شناسایی ۹ معیار با ۴۰ گزینه بود ($w = 0/702$) که معیار کسب امتیاز ویژه، دارای ۶ گزینه (خدمت در روستا، سنوات خدمت در مناطق محروم، مدت خدمت در جبهه و داشتن امتیاز جانبازان، آزادگان و خانواده محترم شهدا) به دلیل پایین بودن امتیاز، حذف و در نهایت تعداد ۸ معیار مقام‌ها و امتیازات، عملکرد علمی - پژوهشی، عملکرد سازمانی، عملکرد آموزشی - ورزشی، سابقه ورزشی، سابقه علمی - آموزشی، منابع در دسترس و میزان جذب سرمایه به طریق اسپانسر با ۳۴ گزینه در مرحله اولویت‌بندی مجدد به نظرسنجی خبرگان گذاشته شد که پس از تجزیه و تحلیل اطلاعات، معیار عملکرد آموزشی - ورزشی با اهمیت‌ترین و معیار میزان جذب سرمایه به طریق اسپانسر (سازمان‌های خارج از مدرسه و انجمن اولیا و مربیان) در اولویت آخر قرار گرفت. یکی از نیازهای اولیه ارزیابی، تدوین معیار می‌باشد؛ لذا پیشنهاد می‌شود بازنگری در سیستم ارزیابی معلمان تربیت‌بدنی و تدوین معیارهای جدید متناسب با وضع موجود و ارزش‌دهی به معیارها بر اساس میزان اهمیت آن‌ها در ارزیابی می‌تواند در هر چه بهتر اجرا شدن سیستم ارزشیابی معلمان تربیت‌بدنی کمک کند و ضعف‌ها و قوت‌ها را مشخص سازد.

کلید واژگان: اولویت‌بندی معیارها، ارزیابی عملکرد، معلم تربیت‌بدنی، تحلیل سلسله مراتب

مقدمه

وظیفه خطیر مدیریت در هر موسسه‌ای، ارزیابی توانایی‌های نیروی انسانی و به فعالیت درآوردن آن‌ها در شرایط تعلیم و تربیت است. سنجش و ارزشیابی، جزء لاینفک تعلیم و تربیت به شمار می‌رود که بدون استمرار دقیق آن، رسیدن به اهداف مورد نظر به صورت مطلوب، ناممکن خواهد بود. آموزش و پرورش، اساسی‌ترین و مهم‌ترین نهاد تعلیم و تربیت در هر کشور است و آینده هر کشور، بستگی به کیفیت عملکرد این نهاد دارد (۱). یکی از مسائل عمده در آموزش و پرورش با توجه به گستردگی جامعه نیروی انسانی به ویژه معلمان، تقویت نیروی انسانی است و منظور از تقویت نیروی انسانی، بالا بردن دانش، مهارت‌ها، توانایی‌ها و انگیزه‌های کارکنان به ویژه معلمان شاغل در این سازمان است و این پیشرفت، جز در سایه ارزشیابی امکان‌پذیر نیست (۲). معلم تربیت بدنی به عنوان جزئی از نیروی انسانی در آموزش و پرورش، وظایف خطیری همچون ایجاد آمادگی بدنی، ایجاد صفات اخلاقی و اجتماعی پسندیده، پر کردن صحیح اوقات فراغت و آموزش شیوه درست زندگی به دانش‌آموزان را بر عهده دارد. در کنار این وظایف مهم، عواملی هم وجود دارد که چنانچه به آن‌ها رسیدگی نشود، به معلم و دانش‌آموز ضربه بزرگی وارد خواهد شد. یکی از آن عوامل مهم، نحوه ارزشیابی از عملکرد معلمان است (۳). رابینسون^۱ در پژوهش خود بیان کرد که ارزشیابی عملکرد معلمان باعث افزایش کارایی آموزشی و اثربخشی مدرسه می‌شود (۴). ارزشیابی عملکرد، به خودی خود در جلب انگیزه و اشتیاق، جهت‌دهی و هدایت، سرپرستی، نظارت و توانمندسازی معلمان تاثیر دارد. در فرآیند ارزشیابی عملکرد، شناسایی و کاربرد معیارهای کلیدی عملکرد برای سازمان‌ها از جمله آموزش و پرورش حیاتی است (۵). در نظام آموزشی بهتر است واقعیت‌ها را به وسیله شاخص‌های معتبر سنجید و تغییرات آن‌ها را در شرایط مختلف مطالعه نمود. البته موضوع بسیار مهم در ارزشیابی عملکرد، تعیین شاخص‌های مناسب به عنوان مبنای استاندارد جهت ارزشیابی عملکرد است. در بسیاری از سازمان‌ها ارزشیابی عملکرد صورت می‌گیرد؛ اما از آنجا که معیارهای لحاظ شده مناسب نمی‌باشند نتایج به دست آمده از این ارزشیابی‌ها قابل اطمینان نمی‌باشند؛ لذا بدیهی است که قبل از ارزشیابی عملکرد در هر سازمانی بایستی ابتدا معیارهای مناسب جهت ارزشیابی عملکرد نیروی انسانی در آن سازمان شناسایی گشته و سپس مبنای ارزشیابی قرار گیرد (۶). سانتیاگو و بناویدس^۲ (۲۰۰۹) نیز بیان کردند که ارزشیابی معلم، نیاز به تدوین استاندارد و معیار

1. Robinson et al

2. Santiago & Benavides

ارزیابی دارد تا ارزیابی مناسب و درستی از عملکرد معلمان صورت گیرد (۷). در پژوهشی، گرجی (۱۳۸۷) به شناسایی معیارهای ارزیابی عملکرد اعضای هیات علمی پرداخت و معیارهای مورد تایید اعضای هیات علمی و دانشجویان جهت ارزیابی عملکرد استادان را شناسایی و معرفی نمود (۶). همتی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۷) در پژوهشی تحت عنوان "ارزشیابی سیستم ارزشیابی معلمان تربیت‌بدنی" سیستم ارزیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی را مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسیدند که سیستم ارزشیابی معلمان، دچار چالش می‌باشد و در آخر ذکر کردند که چنانچه سیستم ارزشیابی عملکرد معلمان، دقیق طراحی و اجرا شود اطلاعات بازخوردی فراوانی را در اختیار سازمان و معلمان قرار می‌دهد تا آن‌ها بتوانند گام‌های محکم تری به منظور پیش‌برد و توسعه برنامه‌های آتی خود بردارند. این پژوهشگر در پژوهشی دیگر به بررسی مقایسه‌ای نظام ارزشیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی و غیر تربیت‌بدنی پرداخته و نشان داد که به طور کلی، نظام ارزشیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی و غیر تربیت‌بدنی، به درستی اجرا نمی‌شود. نمره ارزشیابی این دو گروه با هم تفاوت معناداری ندارد. ارزشیابان، به معلمان بیش از میزان استحقاق و شایستگی‌شان امتیاز می‌دهند و در ارائه پیشنهادها اصلاحی کوتاهی می‌کنند. به نظر می‌رسد معلمان، متناسب با نتایج ارزشیابی، مورد تشویق و اصلاح قرار نمی‌گیرند و این نوع ارزشیابی می‌تواند باعث کاهش انگیزه شغلی در معلمان شود (۲). تقی‌زاده (۱۳۸۸) در پژوهشی به اولویت‌بندی شش اصل اساسی سازمان‌های بالنده در آموزش و پرورش با استفاده از فرآیند سلسله مراتبی پرداخت. نتایج این پژوهش نشان داد که در جامعه آماری مورد مطالعه، اصل پروردن و اختیار دادن و اصل کم‌لایه بودن ساختار سازمانی نسبت به سایر اصول سازمان‌های بالنده، از اولویت بالاتری برخوردار بودند (۸). سلمونی و همکاران^۱ (۲۰۰۷)، تکنیک AHP را برای شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای ارزیابی عملکرد معلمان در سیستم آموزشی به کار بردند (۹). هونگ ژنگ و همکاران^۲ (۲۰۰۹) با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی، به شناسایی شاخص‌های موثر بر تدریس معلمان پرداختند و کارایی آنان را ارزیابی کردند (۱۰). دنپینگ^۳ (۲۰۱۰) توانایی معلمان را به روش AHP ارزیابی نمود. او سیستم شاخص ارزیابی را تدوین و اولویت‌بندی کرد (۱۱). چیو و همکاران^۴ (۲۰۱۰) معیارهای موثر بر ارزیابی عملکرد مربیان ورزشی را با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی اولویت-

-
1. Salmuni & et al
 2. Hong Zhang & et al
 3. Danping
 4. Chiu & et al

بندی نمودند. نتایج نشان داد که از ۱۵ گزینه در ۳ معیار، معیار مقام و امتیازات کسب شده در ارزیابی مربیان ورزشی، از اهمیت بالایی برخوردار است (۱۲). نتایج مصاحبه‌ای که پژوهشگر از کارشناسان و معلمان تربیت‌بدنی درباره شیوه ارزیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی انجام داد، بیانگر این است که معیارهای موجود ارزیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی کافی نبوده و دارای کاستی‌هایی می‌باشند. با توجه به مطالب ذکر شده این پژوهش در نظر دارد که با تلفیق روش اسنادی و مطالعات میدانی، به شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای ارزیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی بپردازد.

روش پژوهش

روش پژوهش در مطالعه حاضر از نظر نوع و هدف، کاربردی و از نظر روش و ماهیت، توصیفی - تحلیلی است. جامعه پژوهش شامل: کلیه خبرگان امر ورزش مدارس (۷۸ نفر) (اعضای هیات علمی که قبلاً به عنوان معلم تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش خدمت کرده‌اند، مدیران و کارشناسان اداره آموزش و پرورش استان سمنان و معلمان با سابقه و مدرک بالای تربیت‌بدنی) می‌باشد که در ابتدا لیستی از خبرگان تهیه و سپس بر اساس مدرک تحصیلی و تجربه کاری و به شکل هدفمند، تعداد ۳۴ نفر جهت شناسایی معیارها و تعداد ۲۵ نفر جهت اولویت‌بندی به روش تحلیل سلسله مراتبی، بر اساس میزان تجربه کاری و مدرک تحصیلی به عنوان نمونه انتخاب شدند (جدول ۱). پژوهش حاضر در محدوده زمانی سال تحصیلی ۹۰-۸۹ انجام شد. ابزار پژوهش شامل دو پرسش‌نامه محقق ساخته بود که روایی آن‌ها توسط گروهی از اساتید و متخصصین و اعتبار آن در پرسش‌نامه اول توسط آلفای کرونباخ ($\alpha = 0/78$) تایید و در پرسش‌نامه دوم، عدم وجود ناسازگاری در پاسخ‌ها دلیل بر اعتبار آن بود.

جدول ۱- جمع‌آوری پرسش‌نامه دلفی و AHP

AHP	دلفی	سمت فرد خبره
۷	۸	اعضای هیات علمی دانشگاه
۹	۹	مدیران و کارشناسان در امر ارزیابی عملکرد
۹	۱۷	معلمان تربیت‌بدنی
۲۵	۳۴	جمع

پژوهشگر ابتدا با استفاده از روش اسنادی و بررسی مبانی نظری به منظور دستیابی به اطلاعات موجود و قابل دسترس برای شناسایی شاخص‌های ارزیابی عملکرد، پرسش‌نامه‌ای شامل ۳۲ پرسش را تدوین نمود. پرسش‌نامه مذکور در سه مرحله به نظرسنجی خبرگان به روش دلفی گذاشته شد. تجزیه و تحلیل اطلاعات در این مرحله با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (ضریب کندال) و با استفاده از نرم‌افزار اس. پی. اس^۱ انجام شد. برای معیارهای تعیین شده در مرحله قبل، درخت سلسله مراتبی، ترسیم و بر اساس آن، پرسش‌نامه‌ای از مقایسات زوجی، تدوین و در اختیار خبرگان جهت اولویت‌بندی و تعیین وزن نهایی هر یک از معیارها قرار گرفت. نتایج با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی و با نرم‌افزار آکسپورت چویس^۲ استخراج شد.

نتایج

در مرحله اول نظرسنجی از خبرگان، ۴ شاخص میزان آمادگی جسمانی معلم بر اساس نرم سنی، داشتن طرح درس سالیانه و روزانه، میزان رضایت‌مندی مدیر آموزشگاه از معلم تربیت‌بدنی و میزان رضایت‌مندی دانش‌آموزان از معلم تربیت‌بدنی به معیارها اضافه شد. در مرحله دوم و سوم نظرسنجی از خبرگان، معیارهای نسبت هزینه‌کرد ورزشی معلم به سرانه ورزشی، میزان جذب سرمایه به طریق اسپانسر (انجمن اولیا و مربیان، سازمان‌های خارج از مدرسه و غیره)، نسبت شرکت دانش‌آموزان مدرسه در کانون ورزشی به کل دانش‌آموزان مدرسه و میزان کسب مقام معلم در مسابقات علمی - تخصصی در طول سال تحصیلی (شهرستان، استان و کشور) را اضافه نمودند. در مرحله آخر نظرسنجی، اجماع نظر خبرگان با تعیین ۹ معیار و ۴۰ گزینه حاصل شد (جدول ۲).

جدول ۲- ضریب کندال در اجماع نظر خبرگان

تعداد N	۳۴
ضریب کندال W	۰/۷۰۲
خی دو	۹۳۰/۲۹۴
درجه آزادی	۳۹
بازه اطمینان	۰/۰۰۰

1. Spss
2. Expert Choice

پس از ساخت درخت سلسله مراتبی، تنظیم، ارسال و جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها صورت گرفت و سپس نرخ ناسازگاری هر ماتریس برای اطمینان از پایایی پرسش‌نامه محاسبه شد. اگر نرخ ناسازگاری، کمتر از ۰/۱ باشد، ماتریس به عنوان سازگار پذیرفته می‌شود؛ یعنی خبرگان در مقایسه‌های زوجی دقت لازم را کرده و به آنچه باید جواب دهند به درستی و با روش درست پاسخ داده‌اند (۱۳). زمانی که نرخ ناسازگاری، بیش از ۰/۱ شد، با ارجاع موارد ناسازگار، درخواست بررسی مجدد به خبره داده شد. در نهایت نرخ سازگاری پرسش‌نامه‌های AHP مورد تایید قرار گرفت (جدول ۳).

جدول ۳- نرخ سازگاری معیارها و گزینه‌های ارزیابی عملکرد معلمان تربیت بدنی

CR	معیارهای خروجی
۰/۰۱	مقامها و امتیازات
۰/۰۳	عملکرد علمی - پژوهشی
۰/۰۰	عملکرد سازمانی
۰/۰۱	عملکرد آموزشی - ورزشی
۰/۰۲	سابقه ورزشی
۰/۰۱	سابقه علمی - آموزشی
۰/۰۲	منابع در دسترس
۰/۰۱	معیارها
۰/۰۱	سازگاری کلی

نتایج حاصل از اولویت‌بندی گزینه‌ها و معیارهای ارزیابی عملکرد معلمان تربیت بدنی به شرح زیر حاصل شد (جدول ۴ و ۵).

جدول ۴- درخت سلسله مراتبی و نتایج اولویت‌بندی گزینه‌های ارزیابی عملکرد معلمان تربیت بدنی

وزن نهایی گزینه‌ها	معیارها	گزینه‌ها
۰/۰۲۴ ۰/۰۲۱ ۰/۰۱ ۰/۰۵۲ ۰/۰۱۳	مقام‌ها و امتیازات	میزان شرکت و کسب مقام در جشنواره الگوی تدریس میزان شرکت و کسب مقام در مسابقه علمی - تخصصی مجموع مقام‌های کسب شده توسط معلم مجموع مقام‌های کسب شده توسط دانش‌آموز تعداد تشویق‌نامه‌ها
۰/۰۰۵ ۰/۰۱ ۰/۰۱۹ ۰/۰۱ ۰/۰۰۶	عملکرد علمی - پژوهشی	شرکت در کنگره‌ها یا ارائه پوستر تعداد فعالیت‌های پژوهشی تعداد گواهی تالیف، ترجمه کتب و جزوات آموزشی طراحی و ساخت وسایل کمک آموزشی جدید ارائه پیشنهادهای آموزشی
۰/۰۳۸ ۰/۰۴۵ ۰/۰۵۷ ۰/۰۳۴	عملکرد سازمانی	نسبت دانش‌آموزان شرکت‌کننده در کانون ورزشی به کل شرکت فعال در اداره کانون ورزشی به عنوان مربی تعداد گواهی‌های همکاری‌های معلم در برگزاری مسابقات رسمی و قهرمانی مدارس میزان حضور منظم در کلیه گردهمایی‌ها و جلسات آموزشی
۰/۰۷۳ ۰/۰۰۹ ۰/۰۴۶ ۰/۰۲۹ ۰/۰۲۳ ۰/۰۱۱ ۰/۰۷۳ ۰/۰۲۱	عملکرد آموزشی - ورزشی	تعداد تیم‌هایی اعزامی به مسابقات میزان مشارکت معلم در برگزاری ورزش صبحگاهی تعداد انجمن‌های ورزشی فعال در مدرسه تعداد برنامه‌های ورزشی برگزاری ویژه مناسبت‌ها میزان رضایت دانش‌آموزان از معلم تربیت‌بدنی میزان رضایت مدیر آموزشگاه از معلم ورزش داشتن طرح درس سالیانه، روزانه ظاهر معلم (کفش و لباس)
۰/۰۲ ۰/۰۲۱ ۰/۰۳۸ ۰/۰۲۸ ۰/۰۲۴	سابقه ورزشی	درجه کارت داوری تعداد کارت داوری تعداد کارت مربیگری درجه کارت مربیگری میزان آمادگی جسمانی بر اساس نرم سنی
۰/۰۲۴ ۰/۰۳۷	سابقه علمی - آموزشی	مدرك تحصیلی معلم مقدار ساعات شرکت در دوره‌های آموزشی ضمن

معیارهای ارزیابی
عملکرد معلمان
تربیت بدنی

۰/۰۷۴	خدمت	
	سنوات خدمت معلم در آموزش و پرورش	
۰/۰۱۳	نسبت تجهیزات ورزشی به تعداد دانش‌آموزان	
۰/۰۲۵	نسبت مساحت اماکن سرپوشیده به تعداد دانش‌آموزان	منابع در دسترس
۰/۰۱۳	نسبت مساحت زمین روباز به تعداد دانش‌آموزان	
۰/۰۰۶	نسبت هزینه‌کرد ورزشی معلم به سرانه ورزشی	
-	-	میزان جذب سرمایه به طریق اسپانسر

نتایج حاصل از اولویت‌بندی معیارها و گزینه‌های ارزیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی نشان‌داد که عملکرد آموزشی- ورزشی، بیشترین وزن و میزان جذب سرمایه به طریق اسپانسر، کمترین وزن را به خود اختصاص داده است (جدول ۵).

جدول ۵- نتایج اولویت‌بندی معیارهای ارزیابی عملکرد

اولویت	عوامل موثر بر عملکرد	وزن نهایی
اول	عملکرد آموزشی - ورزشی	۰/۲۸۸
دوم	عملکرد سازمانی	۰/۱۷۶
سوم	سابقه علمی - آموزشی	۰/۱۴۴
چهارم	سابقه ورزشی	۰/۱۴۱
پنجم	مقام و امتیازات کسب شده	۰/۱۲۵
ششم	منابع در دسترس معلم	۰/۰۵۳
هفتم	عملکرد علمی - پژوهشی	۰/۰۴۱
هشتم	میزان جذب سرمایه به طریق اسپانسر	۰/۰۳۲

بحث و نتیجه‌گیری

مطالعات و بررسی‌های انجام شده در رابطه با ارزیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی نشان‌دهنده این نکته است که ارزیابی‌های موجود، از نوع کیفی بوده و تمام عملکرد معلم را پوشش نمی‌دهد و در غالب پر کردن یک سری فرم‌ها توسط ارزیابان می‌باشد و هدف اصلی در این کاغذبازی‌ها فراموش شده و نیز مقدار زیادی از منابع از بین می‌رود؛ بنابراین در اجرای صحیح این سیستم، باید نهایت دقت و تلاش به‌کار گرفته شود؛ چرا که ارزشیابی دقیق اطلاعات، بازخورد فراوانی در اختیار سازمان و معلمان قرار می‌دهد تا آن‌ها بتوانند گام‌های محکم‌تری برای پیشبرد و توسعه برنامه‌های بهسازی معلمان تربیت‌بدنی بردارند. در این پژوهش با ارائه یک چشم‌انداز جدید و با استفاده از روش‌های علمی و نوین، به شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای ارزیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی پرداخته شده است.

نتایج پژوهش نشان داد که عملکرد آموزشی – ورزشی از اهمیت زیادی در امر ارزیابی عملکرد برخوردار است که با پژوهشات کاشف (۱۳۸۵) و نالی^۱ (۲۰۰۲) همسو بود. آنان نشان دادند که عملکرد آموزشی – ورزشی پایین، باعث کاهش کارایی معلمان می‌شود (۱۴،۱۵). مسابقات ورزشی، مناسب‌ترین مکان و سهل‌ترین ابزار شناخت و کشف استعدادها و ورزشی دانش‌آموزی است. توجه جدی و ریشه‌ای به مسابقات ورزشی دانش‌آموزان در سطوح مختلف، ضمن ارتقای ورزش و تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش، زمینه مناسبی را برای تلاش و فعالیت بیشتر معلم تربیت‌بدنی در مدارس فراهم نموده و به طور کلی باعث افزایش همکاری معلم در مدارس می‌شود. پژوهش فوق نشان داد که مسابقات و عملکرد ورزشی، باعث فعالیت بیشتر معلم در برگزاری مسابقات می‌گردد و عملکرد معلم افزایش می‌یابد (۱۵). یافته‌های پژوهش نشان داد که مدرک تحصیلی معلم نیز در ارزیابی عملکرد معلم تربیت‌بدنی دارای اهمیت می‌باشد که این نشان از ضرورت رشد علمی معلمان دارد. استفاده از متخصصین دارای مدرک بالا جهت تدریس تربیت‌بدنی در مدارس، در پژوهشات فریس^۲ (۲۰۰۶)، اسمیت^۳ (۲۰۰۶) و مهدی‌پور (۱۳۸۷) مورد تأکید قرار گرفته‌است (۱۶-۱۸). بارز است که رشد علمی مرتبط با رشته معلمان تربیت‌بدنی، باعث افزایش شیوه‌های نوین در

-
1. Naul
 2. Ferris
 3. Smith

زمینه آموزشی و روش فعال تدریس و بازتاب آن باعث رشد و شکوفایی دانش‌آموزان می‌گردد؛ لذا وجود معلمان تحصیل کرده و متخصص در مدارس، موجب بهبود کیفیت تدریس می‌شود. معیار امکانات و تجهیزات ورزشی در مدارس، توسط خبرگان مهم و با اهمیت گزارش شده و از مواردی است که همواره مورد نظر معلمان تربیت بدنی باید باشد که با پژوهشات خاوری (۱۳۸۷)، دانیل^۱ (۲۰۰۷) و فریس (۲۰۰۶) مطابقت دارد. آنان فضا، امکانات و تجهیزات ورزشی را برای بهبود در امر تربیت بدنی مدارس، مهم و ضروری تلقی نموده‌اند (۱۶،۱۹،۲۰). سوارز و پورتلا^۲ (۱۹۷۴) نیز همانند خبرگان پژوهش، امکانات و تجهیزات ورزشی را یکی از عوامل بسیار موثر در اجرای برنامه تربیت بدنی مدارس دانسته‌اند (۲۱)؛ بنابراین تجهیز مدارس به امکانات و تجهیزات استاندارد توسط معلم می‌تواند رشد کیفی ورزش مدارس را به همراه داشته باشد؛ لذا بررسی و تقسیم عادلانه تجهیزات در مدارس، از ضروریات کار مسئولان و برنامه‌ریزان تربیت بدنی مدارس می‌باشد. از طرفی خبرگان، میزان شرکت دانش‌آموزان در کانون ورزشی را مهم گزارش کرده‌اند. پژوهش باقرزاده (۱۳۸۰) و تندنویس (۱۳۷۵) نشان داد که حضور دانش‌آموزان در کانون‌های ورزشی و فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی، کم‌رنگ می‌باشد و عنوان شده است که عوامل متعددی از جمله: کمبود فضا و امکانات ورزشی، عدم توجه مسئولان و عدم تحریک دانش‌آموزان به فعالیت ورزشی فوق برنامه و غیره، باعث عدم شرکت دانش‌آموزان در کانون‌های ورزشی می‌شود (۲۲،۲۳). با توجه به اهمیت موضوع، بررسی راهکارها جهت افزایش گرایش دانش‌آموزان به کانون‌های ورزشی توسط پژوهشگران و برنامه‌ریزی در راستای آن، به رشد ورزش مدارس کمک خواهد نمود. همچنین معلمان تربیت بدنی باید همیشه از لحاظ آمادگی جسمانی، خود را در سطح مطلوب نگه داشته تا بتوانند الگوی مناسبی برای دانش‌آموزان بوده و آنان را جهت شرکت بیشتر در فعالیت‌های بدنی برانگیزانند. پژوهش کوزه‌چیان (۱۳۸۰) و همتی‌نژاد (۱۳۸۶) نیز این مطلب را تایید می‌نماید. آنان نشان دادند که اگر معلمان تربیت بدنی دانش، مهارت و آمادگی جسمانی مطلوبی نداشته باشند، قادر نخواهند بود دانش‌آموزان را در فعالیت‌های ورزشی برانگیزانند و داشتن آمادگی جسمانی، یک فاکتور مهم برای معلم تلقی می‌شود (۲۴،۲۵). ایجاد آمادگی در دانش‌آموزان برای رقابت‌های ورزشی و حتی انجام

1. Daniel

2. Suarez , Portela

مسابقات، از وظایف معلمان ورزش است. این امر موجب می‌شود که معلمان ورزش به ناچار در جایگاه مربیان تیم‌های مختلف ورزشی و داوری مسابقات انجام وظیفه کنند. از آنجا که هدایت و تربیت یک تیم، نیازمند سطح بالایی از مهارت و تخصص در آن رشته است؛ لذا داشتن انواع کارت مربیگری و داوری برای معلم الزامی است. پژوهشی که تحت عنوان "بررسی وضعیت کمی و کیفی تربیت بدنی و ورزش استان مرکزی" توسط کوزه‌چیان (۱۳۸۰) انجام شد حاکی از ضعف شدید معلم به داشتن کارت (مربیگری و داوری) بود (۲۴). برگزای کلاس‌های مربیگری و داوری جهت ارتقای سطح علمی معلمان، امری است که باید به آن توسط مسئولین توجه ویژه شود. همچنین نتایج پژوهش نشان داد که تعداد انجمن ورزشی، اهمیت بالایی در امر ارزیابی عملکرد معلمان دارد که با پژوهش کاشف (۱۳۸۵) همخوانی دارد. وی نشان داد که تعداد انجمن ورزشی، باعث افزایش تعداد مسابقات ورزشی می‌شود که این امر باعث افزایش عملکرد معلمان می‌شود (۱۵). استفاده از طرح درس، از عواملی است که در برنامه‌ریزی درس تربیت‌بدنی باید مورد توجه قرار گیرد. نتایج پژوهش نشان داد که این گزینه، وزن بالایی در امر ارزیابی عملکرد معلمان تربیت‌بدنی دارد که با پژوهش خاوری (۱۳۸۷) و نال (۲۰۰۲) همخوانی دارد. آنان لزوم طرح درس را در پیشرفت و رشد دانش‌آموزان مهم تلقی نمودند (۱۴، ۱۹). از جمله موارد دیگری که از نظر خبرگان در امر ارزیابی عملکرد معلمان در اولویت بالاتری قرار دارد، بررسی میزان رضایت دو گروه زیردستان (دانش‌آموزان) و فرادستان (مدیر آموزشگاه) از کار معلم می‌باشد که در سیستم‌های ارزیابی نوین بر این کار بسیار تاکید شده؛ اما متأسفانه در سیستم ارزیابی حاکم بر نظام ارزیابی معلمان، لحاظ نگردیده است.

یکی از نیازهای اولیه ارزیابی، تدوین معیار می‌باشد؛ لذا پیشنهاد می‌شود بازنگری در سیستم ارزیابی معلمان تربیت بدنی و تدوین معیارهای جدید متناسب با وضع موجود و ارزش‌دهی به معیارها براساس میزان اهمیت آن‌ها در ارزیابی می‌تواند به هر چه بهتر اجرا شدن سیستم ارزشیابی معلمان تربیت بدنی کمک کند و ضعف‌ها و قوت‌ها را مشخص سازد.

منابع

۱. مهرگان محمدرضا، اجلی قشلاجوقی مهدی، صفوی میرمحلله رحیم. ارائه مدلی چند هدفه برای تخصیص معلمان به مدارس ابتدایی. تعلیم و تربیت. ۱۳۸۷؛ ۱۰۸: ۷-۹۴.
۲. همتی نژاد مهرعلی، رضانی نژاد رحیم، رضایی کمینی امیر، افشارنژاد طاهر، شفیعی شهرام. ارزشیابی سیستم ارزشیابی عملکرد معلمان تربیت بدنی. حرکت. ۱۳۸۷؛ ۳۸: ۲۸-۱۱۱.
۳. همتی نژاد مهرعلی، رضانی نژاد رحیم، رضایی کمینی امیر، کیوانی بروجنی لاله. بررسی مقایسه‌ای نظام ارزشیابی عملکرد معلمان تربیت بدنی و غیر تربیت بدنی. پژوهش و علوم ورزشی. ۱۳۸۸؛ ۲۳: ۴۶-۳۱.
4. Robinson W, Campbell J. Evaluation of teacher quality and practice. International Encyclopedia of Education. 2010; 674-80.
5. Gunaratne A K, J duPlessis A. performing management system: A powerful tool to achieve organizational goals. Journal of global business and technology. 2007; 3(1):17-28.
۶. گرجی محمدباقر، صیامی سحر. شناسایی معیارهای ارزیابی عملکرد اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی. فصلنامه مدیریت. ۱۳۸۷؛ ۵(۱۱): ۱۹-۱۰.
7. Santiago P, Benavides F. Teacher evaluation a conceptual framework and examples of country practices. OECD-Mexico workshop towards a teacher evaluation framework in Mexico: international practices, criteria and mechanisms; 2009.
۸. تقی‌زاده هوشنگ، تازی غفار، پرستاری حسن. تعیین اولویت اصول سازمان‌های بالنده در آموزش و پرورش با استفاده از فرآیند تحلیل سلسله مراتبی. مطالعات آموزش و یادگیری (علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز). ۱۳۸۸؛ ۱(۱): ۲۵-۱.
9. Wan Salmuni, Wan Mustafa, Hariri Kamis. Prioritizing academic staff performance criteria in higher education institutions to global standards. Proceedings of the 13th asia pacific management conference, melbourne, Australia; 2007: 1281-8.
10. Hong Zhang X, Lio G, Liang J, Li L. The method of evaluating teachers teaching work based on AHP and Fuzzy theory. International Workshop on Information Security and Application (IWISA); 2009. ISBN 952-78-5726-06-0.
11. Danping L. The evaluation of college teacher's ability of using information technology based on analytic hierarchy process method. Computer Science-Technology and Applications. IEEE. 2010; vol, 8. 74-7.
12. Wen-Yu Chiu, Yuan-Duen Lee. Tsai-Yuan Lin. Performance evaluation criteria for personal trainers: An analytical hierarchy process approach. Social behavior and personality. 2010; Vol, 38. No, 7, 895-906.
۱۳. قدسی پور سیدحسین. فرآیند تحلیل سلسله مراتبی. چاپ چهارم. انتشارات دانشگاه

امیرکبیر؛ ۱۳۸۴.

14. Naul R, Hardman K. Physical education in schools, in sport and physical education in Germany. New York: Routledge; 2002.

۱۵. خواجه‌داریوش، کاشف مجید. بررسی روش برگزاری مسابقات مدرسه قهرمان از دیدگاه کارشناسان، مدیران مدارس و مربیان استان‌های موفق و ناموفق. المپیک. ۱۳۸۵؛ ۴(۳): ۳۷-۲۵.

16. Ferris J M, Hentschke G C, Joy H A. Philanthropic strategies for school reform: an analysis of foundation choices in education policy. University of southern California. The Center on Philantropy & Public Policy; 2006.

17. Smith A J, Collins L A, Hannon P D. Applying a synergistic learning approach in entrepreneurship education. Management Learning. Vol. 37, no. 3. 2006; 335-54

۱۸. مهدی‌پور عبدالرحمن، شفیع‌نیا پروانه، پرهام غلامعلی، خان محمدی رحمت‌الله. توصیف موانع اجرای روش‌های فعال تدریس تربیت بدنی از شناسایی و دیدگاه دبیران مرد و زن مدارس راهنمایی نواحی چهارگانه شهر اهواز. پژوهش در علوم ورزشی. ۱۳۸۷؛ ۲۳: ۱۱۰-۹۹.

۱۹. خاوری لیلا، یوسفیان جواد. بررسی وضعیت اجرای درس تربیت‌بدنی در مدارس راهنمایی و متوسطه استان یزد. پژوهش در علوم ورزشی. ۱۳۸۷؛ ۱۸: ۱۰۰-۸۷.

20. Daniel M. Teacher training in physical education. Analitic teaching, vol. 16, No. 2. 2007; 657-69.

21. Suarez J M, Portela. An evaluation of the physical education programs in the public secondary schools of Puerto Rico. Dissertation Abstracts International. V: 35(09), Section: A.1974; 908-5891.

۲۲. باقرزاده فضل‌الله، حمایت‌طلب رسول، متقی‌پور مهدی. بررسی علل عدم شرکت دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه در فعالیتهای ورزشی فوق برنامه. حرکت. ۱۳۸۰؛ ۱۱: ۳۱-۲۳.

۲۳. تندنویس فریدون. جایگاه ورزش در اوقات فراغت دانشجویان کشور. رساله دکتری تربیت بدنی و علوم ورزشی. دانشگاه تهران؛ دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی ۳۷۵.

۲۴. کوزه‌چیان هاشم، عابدی بهرام. بررسی وضعیت کمی و کیفی تربیت بدنی و ورزش استان مرکزی از دیدگاه مسئولان و مربیان ورزش. حرکت. ۱۳۸۰؛ ۷: ۹-۹۱.

۲۵. همتی‌نژاد مهرعلی، افشار نژاد طاهر، میرزازاده زهرا. بررسی و مقایسه نظرات معلمان و مسئولان تربیت بدنی پیرامون اثربخشی مسابقات علمی - تخصصی. حرکت. ۱۳۸۶؛ ۳۴: ۷۳-۱۵۷.

ارجاع دهی به روش ونگوور

میرکاظمی سیده‌عذرا، حسین‌علیانی مهدیه، کشتی‌دار محمد. شناسایی و اولویت‌بندی معیارهای ارزیابی عملکرد معلمان تربیت بدنی به روش تحلیل سلسله مراتبی. ۱۳۹۳؛ ۶ (۲۵): ۶۷-۷۸